

Дејан В. АЈДАЧИЋ*
Uniwersytet Gdański
Wydział Filologiczny
Instytut Studiów Klasycznych i Sławistyki

Оригинални научни рад
Примљен: 4. 12. 2025.
Прихваћен: 15. 6. 2026.

СРПСКЕ КОМЕДИЈЕ У ПОЉСКОЈ (Ј.П. Стерија, Б. Нушић, Д. Ковачевић)

Књишка и позоришна рецепција српске комедије ван Србије је слабо истражена. Ни у Пољској не постоје библиографија превода, пописи представа српских комедиографа и збирке критика пољских позоришних критичара на комаде гостујућих представа српских театара у Пољској, нити сабране критике на поставке српских комедија пољских позоришних трупa. У раду се указује на рецепцију дела тројице значајних српских комедиографа – Јована Стерије Поповића, Бранислава Нушића и Душана Ковачевића. У Пољској Стеријини комади никада нису играни на пољском језику, а не постоји ни њихова академска рецепција. Нушићева комедија о госпођи министарки је играна више пута у више превода, али превод ове комедије никада није објављен. Највише превођени и најчешће играни српски комедиограф био је у Пољској Душан Ковачевић са преводима комада *Балкански штијун*, *Лари Томпсон* и *Професионалац*, те са девет поставки, међу којима је најчешће игран *Професионалац*. У тексту се наводе одломци из позоришних критика ове Ковачевићеве комедије.

Кључне речи: српска комедија, Ј. П. Стерија, Бранислав Нушић, Душан Ковачевић, позоришне представе, гостовања, преводи, академска рецепција.

Срби су у Стеријиним и Нушићевим комедијама добили горко-шаљиво огледало паланачких нарави, али њихови ликови и сцене по књижевној и комедиографској вештини надилазе локалне оквире националне књижевности. У деценијама онемоћале комунистичке цензуре социјалистичке Југославије Александар Поповић и Душан Ковачевић су у комедијама одважно указали на дубоке разломе у појединцу и друштву. О српској комедији објављени су бројни чланци и десетак монографија претежно српских историчара књижевности, као и обимна синтеза Петра Волка (1995), али у српској култури не постоји историјски преглед српске комедије који указује на друштвене прилике, поетичке особености и рецепцију комедије.

* dejan.ajdacic@ug.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0002-4098-4660>

Подаци о преводима и извођењима српске комедије у другим културама су мало истражени. Не постоје библиографије превода по писцима или епохама, нема пописа позоришних поставки српских аутора у страним позориштима које су инсценирали страни редитељи, а нема ни збирки позоришних критика на извођења српских комада у страним позориштима. Изузетак чини у Москви објављена библиографија *Бранислав Нушич : библиографический указатељ* (Маслеша-Тошић, Кудрјавцева 1990). Академску рецепцију српске комедије у Пољској чини пар чланака, а од позоришних критика у листовима и часописима доступно је само неколико прилога у интернет Енциклопедији пољског позоришта. Оскудни подаци о српској комедији у пољским штампаним издањима и извођењима на сценама чине сложеним и покушај одговора на питања о особеностима хумора српских комедиографа у разумевању Пољака. Полазиште овог прилога представљају увиди објављени на српском језику у књизи *Poljsko-srpske književne veze: prevodi i recepcija* (Ајдачић 2021: 46–56). Број преведених комедија српских аутора на пољски мањи је од броја пољских комедија преведених на српски језик. Осветлићу присуство три српска комедиографа на пољским сценама и у пољским издањима.

Зачетке ауторске комедије представљају посрбе Емануела Јанковића, који је у 18. веку преводио Карла Голдонија и немачке комедиографе свог времена. Први велики српски комедиограф **Јован Стерија Поповић** је оставио низ *веселих позорја*. Ниједна његова комедија никада није играна на пољском језику. Пољацима 19. века, опхрваним губитком државе, бригама о очувању идентитета, месијанизмом и трагедијама Мицкјевича, Красињског и Словацког, проблеми балканске паланке су били далеки и незанимљиви. У пољској преводној књижевности не постоје ни закаснили преводи, који исправљају пропусте претходника и попуњавају пропусте преводиоца минулих епоха. Када је реч о преводима Стеријиних *веселих позорја*, велики проблем свакако представља и застарели Стеријин језик са пуно туђица. Стога није чудно да су комедије Јована Поповића могли да виде само веома ретки љубитељи позоришта у Пољској, и то у поставкама српских позоришта на гостовањима 1974, реализованим на позоришним турнејама. Горку комедију Јована Стерије Поповића о лажним патриотама и мутиводама, Родољупци, у извођењу Сомборског народног позоришта, у режији Желимира Орешковића, видели су... посетиоци позоришта у Бјалистоку, Варшави и Торуну, а у јуну је Београдско савремено позориште (сцена на Црвеном крсту) представило исти комад у Лођу, Варшави, Кутну и Радомском (Ајдачић 2021: 47–48). У режији Миње Дедића, сцену у том извођењу је уредио сценограф Миленко Шербан, огољено испразнивши простор у коме су доминирали кочије и чезе. С обзиром на то да су београдски критичари представу оценили као хладну и безбојну, питање је шта је њу одвело на гостовање у Пољску. База *Театрослов* Позоришног музеја Србије не нуди никакве податке о гостовањима ове представе.

Сомборско народно позориште је у Бјалистоку играло Стеријин комад *Женидба и удадба* 1978. године, у славној поставци Дејана Мијача, са кости-

мима Бранке Петровић. Била је то награђена представа на Стеријином позорју у Новом Саду 1976, коју је Радио Телевизија Србије снимила у серији значајних представа. Редитељ Дејан Мијач је овако осветлио Стеријин текст:

Брак из рачуна: жена вреди онолико колико доноси у мираз, муж – колико поседује. Купопродаја. Наизглед: безазлен повод за комедију. Овде је „наивно”-примарни материјал за прављење комичног. Па ипак, када из мрака на светло позорнице измиле отргане сподобе прошлости и када не стресајући прах заиграју свој бесмислени брачни ритуал – чини се да ми, данашњи, обезбеђени дистанцом, можемо у томе наслутити онај неискazани вапај за нечим недосегнутим, а људским. Ми можемо прочитати шта значи гротескни покрет загрљаја у празно. Јер, Стерија са тужним осмехом прича нама о насушној потреби за идеалима, о лажи тих идеала, о кичу као најсјајнијем изразу те лажи, о браку као кичу – прича нама о нама самимa (Стеријино позорје 1976).

Глас о сјајној представи пуној гротеске дошао је и до позоришта на истоку Пољске. Ниједна Стеријина комедија није преведена на пољски, а о његовим комедијама нема ни радова на пољском. У уском кругу пољских југослависта и србиста који пишу о драмском и позоришном стваралаштву, није било љубитеља комедија, а како нема ни историје српске драме или позоришта на пољском језику, Стерију познају само слависти у академским круговима који су могли да га читају у оригиналу. Иако Стеријини текстови и даље остају значајни по својим књижевним и драмским квалитетима, могући преводиоци би имали проблема са застарелим речима и изразима, а Стеријине бравуре са цинцарским у *Тврдици* вероватно су непреводиве. Можда би комад *Лажa и паралажa* био занимљивији од комада који се најчешће играју у Србији.

Академска рецепција Стеријиних комедија је ограничена на два објављена рада на српском језику. Први је био изложен на конференцији о јужнословенском драмском наслеђу, одржаној 17–19. новембра 2008. године у организацији Катедре за славистике Универзитета у Лођу заједно са Катедром драме и театра. У шестој свесци часописа „*Poludniowosłowiański Zeszyty Naukowe. Język, kultura, literatura*” објављен је био и рад Зорана Јовановића о Стеријиним *Родољупцима* (Јовановић 2009). У Лођу је 2015. године под менторством Магдалене Дирас Ана Дубјељ одбранила дипломски лиценцијатски рад „Почеци српског театра на примеру изабраних комедија Јована Стерије Поповића” (2015). У том раду се указује на прилике у којима је Стерија стварао и осветљавају се главне комедије у његовом опусу. Иако је утицај чланака објављених на српском језику у пољским публикацијама мали, помињем и свој, недавно објављени прилог „Девојке између ’туђег’ и ’свог’ у приказима српских комедиографа”, у коме се говори о *Терговцима* Емануила Јанковића и Стеријиној *Лажи и паралажи* (Ајдачић 2024).

На фону обимне српске литературе о Стерији од Јована Скерлића, Станислава Винавера, Бранислава Миљковића, Живана Милисавца, Милана Токина, Драгише Живковића, Саве Анђелковића, Петра Волка, Мирона Флашара, Небојше Ромчевића, два текста објављена у Пољској на српском језику и један необјављени дипломски рад сведоче да Стерија чак ни у славистичким круговима нема заслужени статус великог комедиографа.

Бранислав Нушић је привукао пажњу Срба већ својом првом комедијом, али младалачку политичку заоштрену сатиру *Сумњивог лица* умекшао је посветивши се комедијама нарави. Нушић је имао нешто бољу судбину у пољској култури но Стерија. Две његове комедије су играле пољске позоришне трупе, али никада није објављен ниједан превод – ни у часопису, ни у књизи, ни у некој антологији. Могуће је да позоришне архиве чувају преводе некада играних Нушићевих комедија, али тек треба утврдити да ли постоје машинописи који би омогућили анализу превода. *Госпођа министарка* је први пут играна у Пољској на сцени краковског позоришта „Јулијуш Словацки” 1938. године, у преводу Едите Галушкове, која је била родом из Беча, а преводила је са немачког на пољски. Прву поставку овог комада је режирао Јузеф Карбовски. Прва послератна представа *Госпође министарке* постављена је у Гдањску 1956. године, у позоришту званом „Обала” (*Wybrzeże*). Енциклопедија пољског театра нуди податак да је комад игран у преводу Халине Калите. Представу је режирао Станислав Миљски, глумац, позоришни и телевизијски редитељ, а пред крај живота и филмски глумац. Нисам успео да сазнам да ли се у архиви гдањског позоришта налази овај превод. Словеначки писац, драматург и режисер Братко Крефт 1957. године поставио је у Лођу представу о госпођи министарки у новом преводу Ирене Ђеџиц и Тадеуша Рачека. Четрдесетак година касније, 1989. године, Нушићеву *Госпођу министарку* поставља редитељ Јузеф Пара у преводу Марије Чубашек (*Żona pana ministra*) у варшавском „Театру Сирена”. Ово позориште је у Лођу основао сатиричар Жежи Јурандот 1945. године као глумачку задругу, а 1948. је пренесено у Варшаву сачувавши усмереност ка комедијама. По истом преводу Марије Чубашек у Љубуском театру у Зеленој гори Ханка Бјелицка је режирала поставку 1991. године. Чуђење изазива чињеница да ниједна Нушићева комедија није објављена на пољском, па ни превод његове ране сатиричне комедије *Сумњиво лице*, која је премијерно изведена 11. фебруара 1968. у режији српског редитеља Предрага Динуловића у Шлеском театру у Катовицама у преводу Виолете Стоберске. Динуловић је пре тога поставио Нушићеву *Ожалошћену породицу* у београдском Народном позоришту 1949. и у Сомбору 1967. Театрографска база података *Театрослов* не даје представе српских редитеља у иностранству, а *Енциклопедија Српског народног позоришта* уопштено указује на његове поставке у Бугарској и Пољској.

Душан Ковачевић. У поређењу три највећа српска комедиографа на пољским сценама, највећи успех су доживели комади нашег савременика Душана Ковачевића. Док су Пољаци играли само два Нушићева комада, Ковачевић је представљен са три, али су, за разлику од Нушића, Ковачевићеве комедије објављиване на пољском језику и то у најугледнијем часопису за драмску књижевност „Dialog”, а игране су и у театру пољског радија и театру пољске телевизије.

Најпре је објављен *Балкански шпијун* у преводу Еве Грабовске (Dialog, 1985, бр. 1), недуго после појаве комедије о болесно сумњивом Илији Чворовићу на сценама у Југославији, 1983. године. Вероватно је до пољских гледалаца стигао и филм са Душаном Ковачевићем као сценаристом и ко-

режисером са Божидаром Николићем, снимљен 1984. године. Кратко по објављивању комедије *Балкански шпијун*, овај комад је игран на четири пољске сцене – у Новом театру у Лођу (1986–1987) у режији Гжегожа Собоћинског, у балтичком Поморју у Кошалину у режији Јузефа Фрижлевича (1987) и Елблонгу у режији Силверстера Шишка (1987), а на западу Пољске у Зеленој гори у режији Марека Хмелњака (1987). *Балкански шпијун* је поново објављен у антологији југословенске драме у избору Огњена Лакићевића *Antologia współczesnego dramatu jugosłowiańskiego* (1988), штампаном у Лођу у оквиру поратне „Југословенске серије”. Та издавачка кућа је угашена крајем прошлог века.

Часопис „Dialog” је као следећу Ковачевићу драму објавио *Лари Томпсон: трагедија једне младости* у преводу Дануте Ћирлић Страшињске у броју 5, 1999. године. Комедија о очекивању глумца који касни и покушају да се то прикрије од гледалаца, привукла је пажњу пољских уредника. *Лари Томпсон* је у години када је објављен игран у два пољска позоришта – у Легницама и у Театру Јарача у Лођу (1999). О овом комаду је Дагмара Шустер из Вроцлава деценију касније објавила чланак „Када комедија није више могућа... Драма апсурда Душана Ковачевића” у академском часопису „Południowosłowiańskie zeszyty naukowe” из Лођа (Шаленга 2009).

Најбогатију рецепцију доживео је *Професионалац* Душана Ковачевића, објављен у часопису „Dialog” у преводу Дороте Јованке Ћирлић (бр. 4, 2004). Филм *Професионалац* прослављен је и наградом на филмском фестивалу у Канади. У својој режији Душан Ковачевић је овај филм пренео у епоху Милошевићеве диктатуре. Поднаслов драме даје јасне жанровске указатеље: *тужна комедија по Луки*, што указује на драму о свођењу животних рачуна Луке Лабана, полицајца комунистичке службе безбедности, у необичном разговору са Теодором Крајем, противником режима кога је полицајац годинама тајно пратио. Њихов разговор се одвија после смене власти и Лукиног пензионисања, па је то драма о улудо протраћеним животима, о неразумевању очева и синова, о надзору личног живота, али и о претварању неподношљиве мржње у разумевање и помирење (Ајдачић 2021: 52). *Професионалац* су у Пољској најпре чули слушаоци у радио верзији Театра пољског радија у марту 2004. Потом је крајем године *Професионалац* премијерно изведен у Гдањску, у позоришту „Teatr Wybrzeże” 12. 11. 2004. године у преводу Дороте Јованке Ћирлић. Режисер је био Кшиштоф Залески, а сценограф Марек Ховањец. Тренутак у коме се Ковачевићев *Професионалац* појавио поклопио се са дискусијама у пољском друштву о необављеној лустрацији тајних сарадника комунистичке службе безбедности. Полемика је добила на замаху када је новинар Бронислав Вилдстејн почетком 2005. године објавио листу сарадника, што је покренуло јавне разговоре о различитим аспектима осветљавања делатности достављача из периода социјализма.

У тексту о представи *Професионалац* „Шта је добро, а шта лоше”, даје се реч редитељу: „Знам да ћу због постављања ове представе бити нападнут од разних ура-патриота и ура-антикомуниста – признаје режисер Ришард Бугајски”.

Режисер наглашава да је у овој представи посебно важно прецизно обликовање слике и њено усклађивање са богатом звучном позадином. Иза зида кабинета у којем јунаци разговарају, непрекидно се одвија банкет. Песмице и песме учесника (статисти су били Срби који живе у Пољској) имају значајан утицај на атмосферу и тему разговора, богато обогаћеног ракијом. Појављују се сећања на прошлост која се мешају са стварношћу. У једном тренутку зид који дели просторије нестаје и гозба се одржава пред очима Теје и Луке. Реализам уступа место ониричности.

– Драма је у тексту реалистична, али сам је снажно одмакао од реалности да бих боље изразио доживљаје и емоције јунака – објашњава Ришард Бугајски. – Када Теја и Лука памте вожњу возом, простор у којем разговарају претвара се у купе, чује се тупи звук точкова. То помаже да се створи убедљивија ретроспекција.

У другом прилогу, редитељ Бугајски открива да је он радио поставке са сличним темама, и користи колоквијалан назив за припадника службе безбедности – есбек, који потиче од скраћенице SB – *Służba Bezpieczeństwa*, која је деловала у социјалистичкој Пољској од 1956. до 1990. године. Бугарски говори:

Уврежено је мишљење да сам специјалиста за „есбеке” и тајне службе. Раније сам режирао *Саслушање* и *Мишу Колабо*. Он брани позицију да је приказао и полицајца са цртама човечности. „У „Професионалцу”, и Лука и Теја су равноправни јунаци. Теја, наш „солидарносташ”, у суштини је слаб и траћи живот, расипа га. То је делимично заједничко многим нашим посленицима, писцима и уметницима из 70-их и 80-их година, који су уместо да раде свој посао – изгубили гомилу времена на наступе и расипали енергију на мање важне ствари.

Инсценација *Професионалца* у Театру Телевизије реализована је у режији Ришарда Бугајског (28. фебруара 2005). Један критичар написао је: „Теја је наш јунак, из Солидарности....”, што је алудирало на противнике режима генерала Јарузелског у време војног стања у 80-им годинама 20. века. У свом преводу Ковачевићевог *Професионалца*, Дорота Јованка Ћирлић је српске називе полонизовала речима: убек, убол, ресорт (Шаленга 2011: 55–56). *Убек* представља неформалну скраћеницу за UB – *Urząd Bezpieczeństwa*, пољску службу безбедности из реалног социјализма и власти комуниста, *убол* је назив за припадника службе, а *ресорт* – неутралнији, институционалнији назив за министарство безбедности. Такво давање локалне боје је омогућавало пољским читаоцима и гледаоцима да разговор припадника службе безбедности препознају као нешто своје, што је приближавало текст Пољацима, али и давало могућност разликовања стилских нијанси у избору назива.

Представу гдањског позоришта режирао је Кшиштоф Залески, проучавалац књижевности који је на наговор ректора Варшавске драмске академије (PWST) завршио студије режије и радио у низу пољских позоришта. Пред крај живота, кратко је био директор Театра Пољског радија, директор и главни уредник Другог програма Пољског радија. У архивској грађи гдањске представе налази се и плакат са човеком који својим рукама заклања лице, као и више приказа, од којих је већину потписала Мирела Вонсјевич.

У име Кшиштофа Залеског, режисера представе, постављају се питања као позиви за потенцијалне гледаоце који би желели да се суоче са необичним питањима.

Да ли неочекивани сусрет са једном особом може да промени смисао дотадашњег живота једног 45-годишњег писца? То питање поставља главни јунак драме „Професионалац”. И ту започиње ова прича.

Доста је било распрострањено – и због своје политичке коректности хваљено – уверење да ниједан покушај обрачуна са нашом прошлошћу нема смисла. Јер не може се установити ниједна чињеница из историје, не може се утврдити ко је у том простору био извршилац, а ко жртва.

Да ли се може бити свој ван сопственог сећања? Да ли се може живети без памћења? Та питања одређују драмску осу „Професионалца” – драме о загонетки и тајни памћења.

Вонсјевич је ауторка прилога „Обрачун са прошлошћу”, у којем наглашава да је аутор драме ко-сценариста култног филма *Андерграунд* и пише о Ковачевићевој сарадњи са Емиром Кустурицом. Позоришна критичарка истиче: „То је прича о заједничкој историји посткомунистичких земаља, политици и обрачуну с епохом комунизма, као и о људима које је, упркос отпору који су пружали, обликовао ’стари систем’”. Мирела Вонсјевич је један од приказа представе назвала „Есбек код писца” и алудирајући на део поднаслови пише: „’Тужна комедија’ – то је наслов драме коју је бивши есбек написао на основу оперативних материјала о надгледаном књижевнику. То је уједно и најкраћа рецензија представе чији су управо они јунаци”. У истом тексту осветљавају се аспекти глумачких поставки:

Лагана нелагодност код есбека (упечатљива, јака улога Збигњева Олшевског), прекривена грубим смехом, судара се са неверицом, беспомоћношћу и све већом радозналешћу писца (убедљиви Игор Михаљски). Време пролази у присећању на, у суштини, хумористичке ситуације, а прошлост се одире од патетике. У понашању ликова нема ничег изненађујућег – разговори су испреплетани здравицама, које подижу и шпијун и шпијунирани, што је било и део наше стварности.

Одржана у добром ритму, игра весело обојених успомена прекида се уласком неоствареног уметника и бившег колеге из Лабановог одељења (гротескна, помало претерана улога Јарослава Тиранског). Уз њега, Лабан на тренутак скида маску шаљивог добрице и показује лице ефикасног стручњака за тешке задатке.

Представа Кшиштофа Залеског дотиче паралишућу немогућност суочавања са прошлошћу. Уместо тога, на сцени као и у животу – имамо носталгична сећања у ритму танга „Милонга”. А у том амбијенту – ни обрачун, ни помирење са прошлошћу не могу се истински догодити.

Четврта поставка Ковачевићеве *тужне комедије по Луки* је играна у Сосновцу (2005) у режији Богдана Ћосека. Интерес за комедије Душана Ковачевића у часопису „Dialog” огледа се и у објављеној информацији Пјотра Олкуша, који је читаоце обавестио о представи *Ћумови 2017.* године у броју 4.

Дагмара Шаленга је објавила и чланак о рецепцији Ковачевића у Пољској под насловом „Присутни неприсутни. Пољска рецепција драма Душана Ковачевића” (Шаленга 2011). Веома активна Габријела Абрасович у чланку посвећеном претежно савременим српским драмским ауторкама, тек узгред помиње помиње и Душана Ковачевића (Абрасович 2020: 182, 189).

*

Пољска комедија је крајем 19. и почетком 20. века код Срба била популарна у извођењима лаких комада Александра Фредра и његовог сина, као и низа данас мало знаних комедиографа (Ајдачић 2021: 85–86). У Пољској, Стеријини комади никада нису играни на пољском језику, а нема ни објављених чланака на пољском језику о овом писцу. Нушићеви комади су играни у Пољској, а најчешће је то била комедија о госпођи министарки, играна у више превода, али до данас није објављена. Највише преводјени и најчешће играни српски комедиограф био је у Пољској Душан Ковачевић са три комедије и девет поставки. О асиметрији присуства српске комедије у Пољској и пољске комедије у Србији сведочи чињеница да су комади Славомира Мрожека играни на српским сценама у 55 поставки. Имајући у виду да се култура креће ка све краћим видео форматима брзих шала и скечева, могуће је претпоставити даљи пад интересовања за позоришне комедије, па није оправдано у будућности очекивати чешћа извођења српских комедија на пољским сценама.

ЛИТЕРАТУРА

- Абрасович 2020:** G. Abrasowicz Granice nowego dramatu serbskiego – płynne i stale wytyczone na nowo Perspektywa lokalna i recepcja w Polsce, *Przekłady Literatur Słowiańskich*, T. 10, cz. 2, 175–202.
- Ајдачић 2021:** D. Ajdačić, *Poljsko-srpske književne veze: prevodi i recepcija*, Gdańsk, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Ајдачић 2024:** Д. Ајдачић, Девојке између „туђег” и „свог” у приказима српских комедиографа Е. Јанковића и Ј. Стерије Поповића, у: D. V. Paźdzjerski, A. Marchewka (red.) *Balkany w kulturze Europy*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2024, 135–147.
- Богуславска 2017:** M. Bogusławska, Kulturowe aspekty recepcji serbskiego dramatu w polskim teatrze współczesnym, *Studia Litteraria Universitatis Iagellonicae Cracoviensis* 12, z. 1, 1–13.
- Волк 1995:** П. Волк, *Писци националног театра*, Београд: Музеј позоришне уметности Србије.
- Вујиновић 2009:** J. Vujiновић, Вивисекција српског менталитета кроз „Клаустрофобичне комедије” и „Урнебесне трагедије” Душана Ковачевића, *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe. Język – Literatura – Kultura*, 6, 2009, 67–79.
- Дубјељ 2015:** A. Dubiel, *Początki teatru serbskiego na przykładzie wybranych komedii Jovana Steriji Popovicia. Praca licencjacka*. Promotor Magdalena Dyras.
- Енциклопедија:** Encyklopedia teatru polskiego. <<http://www.encyklopediateatru.pl/>> 4.12.2025.

- Јовановић 2009:** Z. Jovanović, Komedija „Rodoljupci” Jovana Sterije Popovića – između prošlosti i sadašnjosti, *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe. Język – Literatura – Kultura*, 6, 2009, 165–182.
- Лакићевић (ред.) 1988:** *Antologia współczesnego dramatu jugosłowiańskiego. [T. 1] / [oprac.] O. Lakićević*, Łódź : Wydawnictwo Łódzkie, 1988.
- Маслеша-Тошић, Кудрявцева 1990:** А. Маслеша-Тошић, В. Кудрявцева, *Бранислав Нушич : библиографический указатель*, Москва: ВГБИЛ.
- Театрослов:** Театрографска база података <<https://teatroslov.mpus.org.rs/>> 4.12.2025.
- Шаленга 2009:** D. Szałęga, Kiedy komedia jest już niemożliwa... dramat absurdu Dušana Kovačevicia, *Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe. Język – Literatura – Kultura*, 6, 2009, 57–65.
- Шаленга 2011:** D. Szałęga, Obecny Nieobecny. Polska recepcja dramatów Dušana Kovačevicia *Slavica Vratislaviensia*, 154, 51–62.

Dejan V. Ajdačić

SERBIAN COMEDIES IN POLAND
(J.P. Sterija, B. Nušić, D. Kovačević)

Summary

The literary and theatrical reception of Serbian comedy outside Serbia has been poorly researched. In Poland there is likewise no bibliography of translations, no catalogues of performances of Serbian comedic playwrights, nor any collections of reviews by Polish theatre critics of the plays staged by visiting Serbian theatres in Poland, nor collected reviews of productions of Serbian comedies mounted by Polish theatre troupes. This paper points to the reception of the works of three significant Serbian comedic playwrights – Jovan Sterija Popović, Branislav Nušić, and Dušan Kovačević. In Poland Sterija's plays have never been performed in the Polish language, nor does an academic reception of them exist. Nušić's comedy about the Minister's Wife has been staged multiple times in several translations, but the translation of this comedy has never been published. The most frequently translated and most often performed Serbian comedic playwright in Poland was Dušan Kovačević, with translations of the plays *Balkan Spy*, *Larry Thompson*, and *The Professional*, and with nine productions, among which *The Professional* was performed the most often. The text cites excerpts from theatre reviews of this comedy by Kovačević.

Keywords: Serbian comedy, Jovan Popović Sterija, Branislav Nušić, Dušan Kovačević, theatre performances, guest appearances, translations, academic reception.